

Kjønn 2000

Kjønnsperspektiv i kriminologien:

- Å studere hvordan kriminalitet og kjønn inngår i, preges av og preger kjønnsordenen i samfunnet
- Å bruke kjønn som inngangsport til å utforske samfunn og kultur

Kjønn på ulike nivåer:

- Strukturelt kjønn
- Symbolsk kjønn
- Kjønnsideidentitet

”Mannlighetsarbeid” hos voldsoffer:

- ”Det var ikke det at jeg var forsvarsløs i den situasjonen da jeg møtte ham, det var bare det at jeg hadde to vesker på ryggen og var veldig trøtt, og jeg fikk noen slag i hodet mens jeg hadde veskene på ryggen, og så ramlå jeg ned på marka, og så når jeg skulle begynne å forsvare meg, så dro han fram kniven, jo –”.

Kriminologiens "ovenfrablukk":

- Vil forstå strafferettsapparatets virkemåte
- Hvorfor får noen handlinger merkelappen "kriminalitet"?
- Hvilke grupper utsettes for den strafferettslige kontrollen, og hvorfor?
- Hva ligger bak en slik rettslig seleksjon?

Kriminologiens ”ovenfrablukk” oppsummert:

- Kriminalitet og straff, eller bredere – sosial kontroll og avvik – fungerer som et speilbilde av samfunnet. Kriminologi kan defineres som studiet av dette speilbildet, som studiet av hva som styrer måten samfunnet kategoriserer avvik og kontroll på

Kriminologiens "nedenfrablukk":

- "Gi stemme" til grupper som ansees som et sosialt problem
- Beskrive disse gruppernes materielle og sosiale situasjon, og deres egne tolkninger av den
- Formidle hvilken mening handlinger har for dem som begår dem, også slike handlinger som innebærer lovbrudd

Kriminologiens "ovenfra-blikk" med kjønnspektiv:

- Hvordan er kjønn innvevd i strafferettsapparatets virkemåte, hvordan blir kjønn skapt og gjenskapt, og hvilke kjønnete konsekvenser produserer strafferettsapparatet?
- Har de handlingene som defineres som "kriminalitet" kjønnete konnotasjoner?
- Hva betyr kjønn for hvilke grupper som utsettes for strafferettslig kontroll?

Høigårds "ovenfrablikk":

- Tar utgangspunkt i samfunnets store strukturer og i strukturelle forandringer for å forklare kvinnekriminaliteten
- Ser på samfunnets definisjonsprosesser – hva defineres som kriminalitet og gjøres til et anliggende for strafferettsapparatet?

Blir hun kriminell?

Hun blir *ikke* kriminell:

Kvinnelige siktede:

- I 1969 var 5,7 av de siktede kvinner
- Etterpå er tendensen svakt stigende kvinneandel – 10 % i 1970
- I dag: 15 % av de siktede er kvinner

Kvinners andel av de straffbare:

- Kvinners andelen varierer historisk, men har alltid vært lavere enn menns
- Høyeste andel: 23,1 % i 1864
- Laveste andel: 5,7 % i 1959

Mer historisk variasjon:

- I 1860 var sedelighetslovbrudd det typiske kvinnelovbrudd:
- Kvinner sto for 61,3 % av sedelighetslovbruddene

Tidligere sedelighetslovbrudd:

- Leiermål
- Hor
- Konkubinat
- Prostitusjon
- Incest

Kvinnelovbrudd under drap:

- Fosterfordrivelse
- Fødsel i dølgsmål, barnedrap

Tradisjonell femininitet

Ikke slik:

Men slik:

Ikke slik:

Men heller ikke slik:

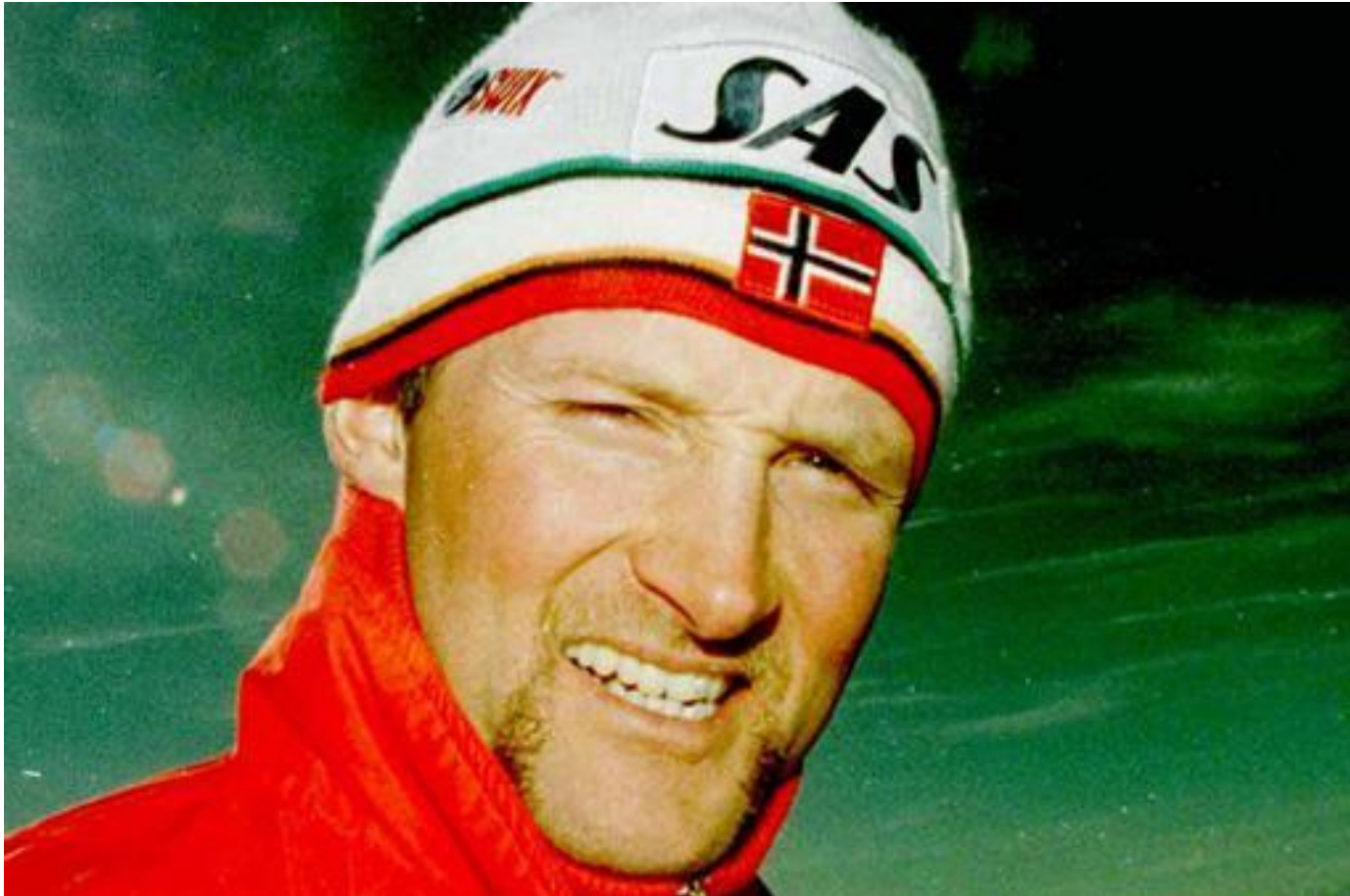

webdesign og forsidefoto: Christopher Mørch Husby

Funksjonær på Foldin om Geir:

- ”Man ser faktisk ikke eleven provosere sine medkamerater, men blir han provosert tilstrekkelig selv, så går han ikke lengre unna med halen mellom beina. Gutten har fått såpass med ben i nesa at hans tidligere ynkelige feighet er borte.”

Gjerne slik:

Kriminologiens ”nedenfra-blikk” med kjønnspektiv:

- Hvilken mening har handlinger som bringer folk i konflikt med strafferettsapparatet for aktørene sjøl? Er kjønn innvevd i denne meningen?
- Hvordan inngår slike handlinger i aktørenes livsstrategier, og er disse strategiene kjønnnet?

Vi stiller tilsvarende spørsmål for ofre:

- Hvilken mening har handlingen de ble utsatt for *for dem*, og er denne meningen kjønnet?
- Hvilke mestringsstrategier finner de, og er disse strategiene kjønnet?

Gjenggutt til Elisabeth Næss:

- ”Ja, det er bare å vise seg litt, det. For eksempel, du kommer i slåsskamp...Folk snakker: Kom igjen, kom igjen, da! Du gidder ikke snakke, går rett på sak: bang! bang! Gir'n skikkelig juling, han detter ned, så bare går du din vei. Så sier folk: He, han der er tøff, han kan slåss, han kan sånn og sånn. Så snakker de, og så kanskje de går rundt og så møter de noen andre som sier: Jævlig, he, jeg så at han banka han, ikke sant. Så snakker de og snakker de, og så til slutt så har du fått deg en plass, ikke sant.”

